କନ୍ଧ ରାଜାର ଦେଶେ

ତା.୭/୨/୨୦୧୩ । ଗାଁ ରଙ୍ଗାପାରୁ । ବେଲଘର । ବ୍ଲକ୍ ତୁମୁଡିବନ୍ଧ । ଜିଲ୍ଲା: କନ୍ଧମାଳ । ବେଲଘର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଫେରୁଥିଲେ ମକ ମାଝୀ ଏବଂ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ଡୁଗୁରୀ । ବେକରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଝୁଲାରୁ ବାହାରକୁ ଦିଶୁଥିଲା ଡୁଗୁରୀର କୁନି ଝିଅ ରଜନୀର ମୁହଁ । ମା କଙ୍କାଳ ପେଟରେ ଥିବା ମୁଣାରୁ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ତା କ୍ଷୁଆର ମୁଣ୍ଡ ପରି । ରଙ୍ଗାପାରୁ ପାହାଡ ତଳେ ଆମେ ଭେଟିଥିଲୁ ସେମାନଙ୍କୁ, ଯେଉଁଠି ନିଶ୍ଚିତ କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଜନାରେ ତିଆରି ହେଉଥିଲା ପାଖାପାଖି ତିନି କିଲୋମିଟର ଏକ ମାଟି ରାସ୍ତା । ମକ ଭାରି ଉଦାସ ଦିଶୁଥିଲା । କୁଟିଆ କନ୍ଧଙ୍କ ଭାଷା ଅବିକଳ କୁଇ ନୁହେଁ । ଏହା ଏକ ସତନ୍ତ୍ର ଭାଷା । ଯାର ଲିପି ନାହିଁ । ଆମ ସହିତ ଥିବା ଗାଁ ସାଥୀ ସହାୟତାରେ ଜାଣିଲୁ ଯେ ଦୁଇଦିନ ହେଲାଣି ସେମାନେ ଫେରୁଛନ୍ତି ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ । ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି । ଆଜି ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଦେଖା ମିଳିଥିଲା ଫାର୍ମାସିଷ୍ଟ ବାବୁଙ୍କର । ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ସେ ଦେଇଛନ୍ତି ଟିକି ଝିଅକୁ । ୩-୪ ଦିନ ହେବ ଜ୍ୱର କମିବାର ନାଁ ଧରୁନି । ଝୁଲା ଭିତରୁ ସରୁ ହାତ ବାହାର କରି ମା'କୁ ଜାବୁଡି ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ଝିଅଟି ।

ରଙ୍ଗାପାରୁ ବେଲଘର ପଞ୍ଚାୟତରେ କୁଟିଆ କନ୍ଧମାନଙ୍କର ଏକ ବଡ ଗାଁ । ପ୍ରାୟ ୭୦ ଘର ରହନ୍ତି ଏଠି । ଜନସଂଖ୍ୟା ପାଖାପାଖି ୨୫୦ । ରଙ୍ଗାପାରୁ ସମେତ ବେଲଘର, ଗୁମା, ଏବଂ ବିଲାମାଳ ପଞ୍ଚାୟତର ଆଉ ୬୭ଟି ଗାଁ ରେ ଅଛନ୍ତି ଏମାନେ । କୁଟିଆ କନ୍ଧ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ମୂଳ ଅଧିବାସୀ । ଓଡିଶାର ୧୩ ଟି ଆଦିମ ଅଧିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ । (ପିଟିଜି) ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ । ଏଇ ତାଲିକାରେ ଅନ୍ୟ ଜନଜାତିମାନେ ହେଲେ କନ୍ଧ, କୁଆଙ୍ଗ, ଖଡିଆ, ଲାଂଜିଆସଉରା, ଲୋଧା, ମାଙ୍କଡିଆ, ପାଉଡି ଭୂୟାଁ, ସଉରା, ଚୁକୁଟିଆ ଭୁଞ୍ଜିଆ,

ବିର୍ ହୋର୍ , ବଣ୍ଡା ଏବଂ ବିଦାୟି । କନ୍ଧମାଳରେ କୁଟିଆ କନ୍ଧଙ୍କ ଖାସ୍ ଉନ୍ନୟନ ପାଇଁ ୧୯୭୮ ରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି କୁଟିଆ କନ୍ଧ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା । ଏଜେନ୍‌ସି ଅର୍ନ୍ତଗତ ମୋଟ ୬୮ଟି ଗାଁର ଭୌଗୋଳିକ ଆୟତନ ପାଖାପାଖି ୩୦୦ ବର୍ଗ କିମି । ପରିବାର ସଂଖ୍ୟା ୧୩୨୫ ଏବଂ ମୋଟ ଜନସଂଖ୍ୟା ୫୫୨୪ (ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥାର ନିଜସ ସର୍ଭେ ଅନୁଯାୟୀ ୨୦୧୧ ସୁଦ୍ଧା) ସାକ୍ଷରତା ହାର- ୩୭% । ମହିଳା ସାକ୍ଷରତା ହାର- ୧୫% । ସମୁଦ୍ର ପତ୍ତନରୁ ୨୨୨୫ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚରେ ବେଲଘର ଏବଂ ଏହାର ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରାକୃତିକ ଶୋଭା ଅପୂର୍ବ । ସେଦିନ ପାଗ କୋହଲା ଥିଲା । ତେବେ କୁଟିଆ କନ୍ଧମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏହାର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ନଥିଲା । ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଠ ବିଡ଼ା ବୋହି ସାଭାବିକ ଭାବରେ ଗାଁକୁ ଫେରୁଥିଲେ କନ୍ଧ ରମଣୀ ।

ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଚାଲିଚଳଣିକୁ ନେଇ ଡଙ୍ଗରିଆ କନ୍ଧ, କୁଟିଆକନ୍ଧ, ଦେଶିଆ କନ୍ଧଙ୍କ ଜୀବନ ଶୈଳୀ କେତେକାଂଶରେ ପୃଥକ୍, ତେବେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜନଜାତି ମାନଙ୍କ ପରି କୁଟିଆକନ୍ଧମାନେ ବି ନିର୍ଭରଶୀଳ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ପାହାଡ ଉପରେ । ଅରଣ୍ୟ କେବଳ ଏମାନଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହର ମାଧ୍ୟମ ନୁହେଁ, ଅରଣ୍ୟ ଏମାନଙ୍କ ଆଦିଭୂମି । ସାମାଜିକ ଜୀବନ, ଧର୍ମ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନା ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ମୌଳିକ ସତ୍ତା । ରାଜ୍ୟର ୬୨ଟି ଜନଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କୁଟିଆକନ୍ଧ ସେଇ ବନ୍ଧନୀରେ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁଠି ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନଶୈଳୀ ଆଧୁନିକତାର ପରିମାପରେ ଢେର୍ ପଛରେ ରହିଛି । ଭାରତରେ ଅଛନ୍ତି ୭୫ଟି ଆଦିମ ଜନଜାତି (ପିଟିଜି) ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତିର ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଉନ୍ନୟନ ପାଇଁ ସତନ୍ତ୍ର ଯୋଜନା ହାତକୁ ନିଆଯାଇଛି- ପଞ୍ଚମ ଯୋଜନା କାଳରୁ । ୨୦୦୧ର ଜନଗଣନା ପରିସଂଖ୍ୟାନରେ ଓଡିଶାର ପାଞ୍ଚଟି ଆଦିମ ଗୋଷ୍ଠୀ ବାବଦରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି କୁଟିଆକନ୍ଧ, ଡଙ୍ଗରିଆ କନ୍ଧ, ଲାଂଜିଆ ସଉରା, ଚୁକୁଟିଆ ଭୁଞ୍ଜିଆ ଏବଂ ପାଉଡି ଭୂୟାଁ । ରାଜ୍ୟରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବି କମି କମି ଚାଲିଛି । ୧୯୬୧-୭୧ରେ ଏମାନଙ୍କ ସ୍ଥିତି ରାଜ୍ୟ ମୋଟ ଜନସଂଖ୍ୟାର ୨୦.୦୮% ସ୍ଥଳେ ୧୯୭୧-୮୧ ରେ ଏହା ଥିଲା ୧୬.୬୨%, ୧୯୮୧-୯୧ରେ ୧୮.୮୯% ଏବଂ ୧୯୯୧-୨୦୦୧ ରେ ଏହା ପୁନଶ୍ଚ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ୧୫.୮୩ ପ୍ରତିଶତକୁ । ୨୦୦୭ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ବେସ୍ ଲାଇନ୍ ସର୍ଭେ ମୁତାବକ ଆଦିମ ଜନଜାତିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଓଡିଶାରେ ପାଖାପାଖି ୭୯୦୦୦ । ସବୁଠୁ ସଂକଟଜନକ ସ୍ଥିତିରେ ବିର୍‌ହୋର୍ । ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମାତ୍ର ୭୦୨ । ମାଙ୍କଡିଆଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୫୦ । ସାକ୍ଷରତା ହାର ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହଜନକ ନୁହେଁ ।

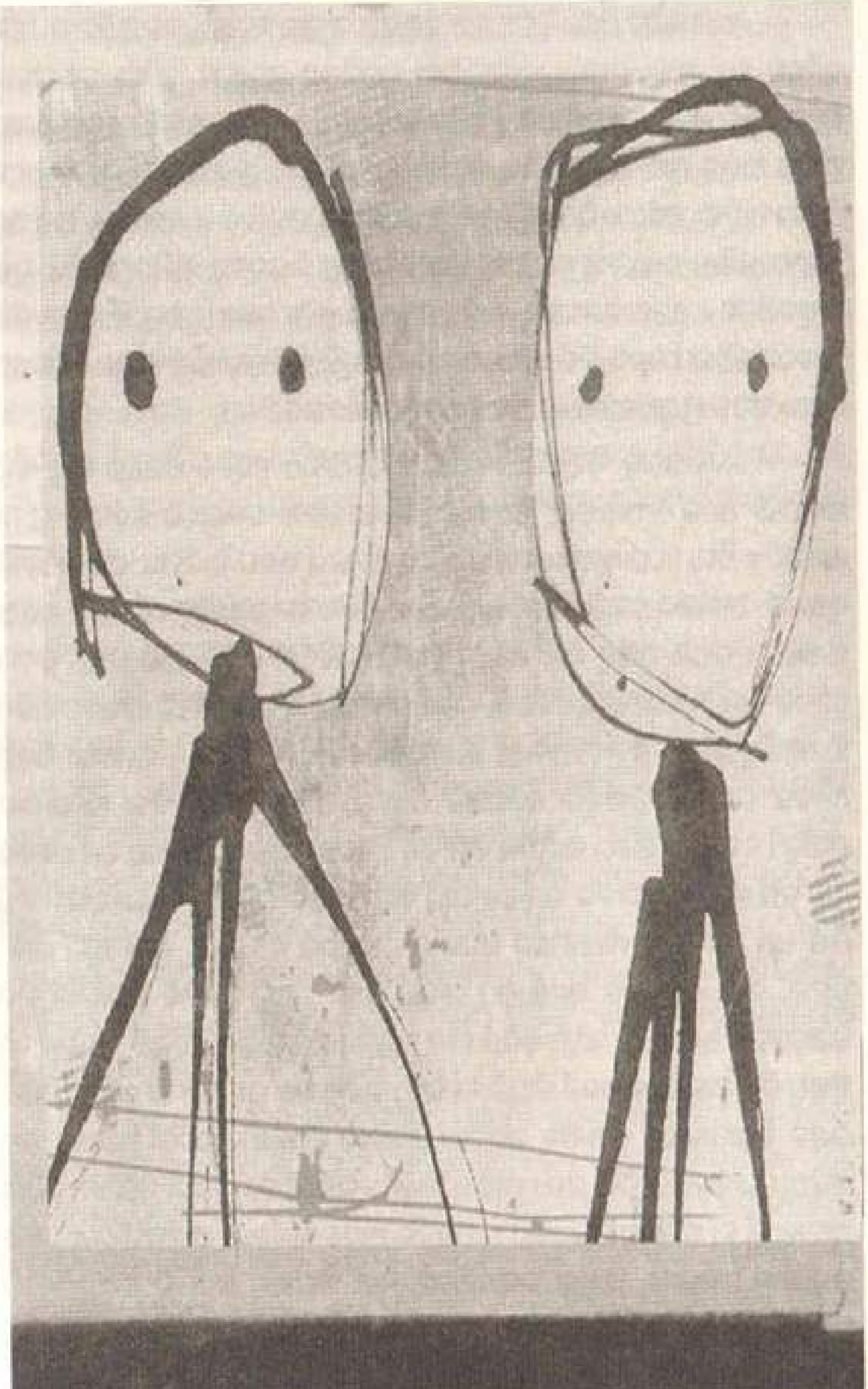

ଆମ ସହିତ ଥିଲେ କୁଟିଆକନ୍ଧ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥାର ସତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀ । ସେ କହିଲେ ଯେ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସର୍ବେକ୍ଷଣ ମୁତାବକ କୁଟିଆ କନ୍ଧମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାକ୍ଷରତା ହାର ୩୭% (ମହିଳାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ୧୫%) । ତେବେ ଯାର ପ୍ରମାଣ ଆମକୁ କାହିଁ ମିଳୁ ନଥିଲା । ରଙ୍ଗାପାରୁର ସବୁଠୁ ଅଧିକ ପଢିଥିବା ପିଲାଟି ଏବେ ଏବେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ୍ କରି ତୁମୁଡିବନ୍ଧ କଲେଜରେ ପଢୁଥିଲା । ପଞ୍ଚାୟତ ଅଫିସରୁ ଏନ୍‌ଆରଇଜିଏ କାମ ମଜୁରୀ ବାବଦରେ ପାଉଥିବା ଚିରକୁଟରୁ ଅଧିକାଂଶ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଜବ୍ କାର୍ଡ, ଡାକଘର ଜମା ଖାତା ମୂଳରୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନଥିଲା । ପନ୍ଦର ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କାମର ମଜୁରି ମିଳିବାପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଥିଲେ ହେଁ ଏହାର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ଅନ୍ତତଃ ୭୦% କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ ନଥିଲା ।

ବେଲଘରକୁ ସବୁଦିନିଆ ରାସ୍ତା ତ ପିଚିଥିଲା, ତେବେ ଦିନରେ ମାତ୍ର ବସ୍ ଆସୁଥିଲା ଥରେ । ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟାଙ୍କ ସେବା ବୋଇଲେ କେବଳ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କଟିଏ ଥିଲା । ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରମାନେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଅମଳର ଉଦ୍ଧତ ହାକିମଙ୍କ ପରି ଏବେ ବି କୁଆଡେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । "ଯା, ...ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ଆସିବୁ । ଚିରକୁଟ ରଖିଥା ପାଖରେ । ଉପର ମୁଣ୍ଡରୁ ତୋ ଖାତାକୁ ଟଙ୍କା ଆସିନି" । ଏହାହିଁ ଥିଲା ବାସ୍ତବିକତା । ତେବେ ସବୁଠୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି, ଯେଉଁ କନ୍ଧମାନେ ଦି-ଅକ୍ଷର ପଢି ଶାସନର ଅଳିନ୍ଦ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ବା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକ ରୀତିମତ ଆଖିବୁଜି ଦେଇଛନ୍ତି ପଛରେ ପଡିଥିବା ସେମାନଙ୍କ ପଡୋଶୀଙ୍କ ସାର୍ଥକୁ । ବୃହତ୍ତର ଅର୍ଥରେ ସାମୁହିକ ବିକାଶକୁ । ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀ କହିଲେ ଯେ କେବଳ ଏଇ ବର୍ଷ କୁଟିଆକନ୍ଧମାନଙ୍କ ଉନ୍ନୟନ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ରହିଛି ୯୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏଜେନ୍‌ସି ମାଧ୍ୟମରେ ସରକାର ଯୋଗେଇ ଦେଉଛନ୍ତି ଚାଷ ପାଇଁ ମଞ୍ଜି, ବିହନ, ସାର ଏବଂ କୃଷି ସରଞ୍ଜାମ । କଂକ୍ରିଟ୍ ରାସ୍ତା ତିଆରି ହେଉଛି । ପାନୀୟ ଜଳ ଯୋଗେଇ ଦିଆଯାଉଛି, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଶିବିର ମାନ ନିୟମିତ ଆୟୋଜିତ ହେଉଛି , ମାଗଣାରେ ଔଷଧ ଦିଆଯାଉଛି, କଲଭର୍ଟ ତିଆରି ହେଉଛି, କୁଟିଆକନ୍ଧ ରହୁଥିବା ଗାଁ ମାନଙ୍କୁ ସୌର ଲଣ୍ଠନ ଦିଆଯାଉଛି । ଏହାବାଦ୍ ସରକାର ଯୋଗାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ଇନ୍ଦିରା ଆବାସ- ମୋ କୁଡିଆ ଯୋଜନାରେ ପକ୍କା ଘର । ପାଞ୍ଚ ଛ'ଟି ଗାଁ ବୁଲିଲା ଭିତରେ ଗଢା ସରିଥିବା ଇନ୍ଦିରା ଆବାସ କାଁ ଭାଁ ଆଖିରେ ପଡିଥିଲା । ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଆଦିବାସୀମାନେ ଆଗପରି ପୋଡୁ ଚାଷ କରୁଥିଲେ । ହଳଦୀ, କାନ୍ଦୁଲ ଲଗାଉଥିଲେ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲରୁ କନ୍ଦା ବି ଖୋଳୁଥିଲେ । ଜୀବଜନ୍ତୁ ଜଙ୍ଗଲରେ ଢେର୍ କମିଯିବା ପରେ ବି ମଝିରେ ମଝିରେ ଶିକାର କରୁଥିଲେ । ଛୋଟ ପିଲାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଆଦୌ ଭଲ ନଥିଲା ।

ସକଳ ସରକାରୀ ଚିକିତ୍ସା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବାଦ୍ ବି ମ୍ୟାଲେରିଆର ପ୍ରକୋପ ଏଠି ହ୍ରାସ ପାଇ ନ ଥିଲା । ଥରେ ଥରେ ଭୟଙ୍କର ଆନ୍ତ୍ରାକ୍ସ ଖବର ବି ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା, ଯଦିଓ ଡାକ୍ତରମାନେ ଯାକୁ ଅନ୍ୟ କିଛି କହି ବାଁରେଇ ଦେଉଥିଲେ । ଥରେ କୌଣସି ରାସ୍ତା କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ସହଜରେ ସରୁ ନଥିଲା । ପଚାରିଲେ ଉତ୍ତର ମିଳୁଥିଲା ଯେ ଲୋକେ କାମ କରିବାକୁ ନାରାଜ । ପର୍ବପର୍ବାଣି, ଯାନି ଯାତ୍ରାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । କାତୁଲ୍ ପୂଜା, ଶିମ୍ ପୂଜାରେ ମାତିଛନ୍ତି । ମହୁଲି ଆଉ ସଲପ ପିଇ ମାତାଲ । ଡାକ୍ତରୀ ଚିକିତ୍ସା ଉପରେ ଏମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଯେତିକି ନାହିଁ, ସେତିକି ଅଛି ଜାନି-ଦେହୁରୀ ଉପରେ । ପୂଜା ପଦ୍ଧତିରେ । ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସରେ । ବଳିରେ । ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ଯେ, ଏମାନଙ୍କର ଭୀଷଣ ଭୟ ଦେବତାମାନଙ୍କ ଅଭିଶାପକୁ/ କ୍ରୋଧକୁ ଏବଂ ବାଘକୁ । ମହିଳାମାନେ ମୁହଁରେ କୁଟେଇଥିବା ଚିତାର ଜ୍ୟାମିତିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି ବାଘର ନିଶ ସହିତ । ଆଉ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଏଇ ଖାସ୍ ଚିହ୍ନ ହିଁ (ପରଲୋକରେ) ସେମାନଙ୍କ ପରିଚୟକୁ ସୂଚେଇ ଥାଏ ।

ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀ ହାର ମାନିବା ଲୋକ ନଥିଲେ । ସେ କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା, କନ୍ଧ ରମଣୀମାନେ ଆଉ ଏବେ ମୁହଁରେ ଚିତା କୁଟଉ ନାହାଁନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲରେ ଆଉ ବାଘ ବି କାହିଁ ? ଏବେ ତ ଏସବୁ ଗାଁ ରେ ପାଠଶାଠ ପଢି ଝିଅମାନେ ଜିନ୍ସ ପିନ୍ଧିଲେଣି.. ଇଏ କଣ ପ୍ରଗତି ନୁହେଁ ? କେଇ ମାସ ତଳେ କୁଟିଆ କନ୍ଧ ଲୋକ କାହାଣୀ ଉପରେ ଆଧାରିତ (ପୁନର୍କଥିତ) ବହିଖଣ୍ଡେ ପଢିଥିଲି । 'ସେବା ଭାରତୀ' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏଇ ବହିଟି ଲେଖିଛନ୍ତି ବାସନ୍ତୀ ମାଝୀ । ବାସନ୍ତୀ ନିଜେ କନ୍ଧ (କୁଟିଆ) ମହିଳା । ଗାଁ- ଦେଶଘାଟି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ତାଙ୍କର ସଂଗ୍ରାମ ସରି ନାହିଁ । ଏଣେ ପାରଂପରିକ ଶିକ୍ଷା ବୋଇଲେ କୌଣସି ସ୍କୁଲର ମାଟି ସେ ମାଡି ନାହାଁନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ଆମକୁ ଶୁଣେଇଛନ୍ତି ଚମତ୍କାର ଲୋକକଥା । ମୋଟ ୩୮ ଟି ଗପ । କୁଟିଆ କନ୍ଧମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାକୁ ଉପଜୀବ୍ୟ କରି ସଙ୍କଳନରେ ସ୍ଥାନିତ ଗୋଟିଏ ଗପ ହେଉଛି, ଏଡ୍ରୁଡିସାଓ୍ୱାଣ୍ଡି । କୁଟିଆକନ୍ଧ ଭାଷାରେ ଯାର ମୁକ୍ତ ଅନୁବାଦ-ଚିନ୍ତାରେ ମୃତ୍ୟୁ ।

ଏବେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଶୁଣନ୍ତୁ ଗପଟି । ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରେ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ରାଜାଙ୍କର ପିଲାପାଡି କହିଲେ ପୋଷ୍ୟ ପୁଅଟିଏ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଅଧିକ ଧନ ଉପାର୍ଜନ ପାଇଁ ରାଜାଙ୍କର ବରାବର୍ ଥାଏ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ । ଦିନେ ରାଜା ହାଟକୁ ଗଲେ । ଦୋକାନୀମାନେ କେମିତି ଏତେ ପଇସା ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି, ସେସବୁ ବୁଝି ନିଜ ଟିପା ଖାତାରେ ଟିପି ପକାଇଲେ । ତେଣିକି ଆରମ୍ଭ ହେଲା କନ୍ଧ ରାଜାଙ୍କ ଯୋଜନା । କେମିତି ବାଡି ବଗିଚା ହେବ, ପନିପିରବା ଦୋକାନ ହେବ, ଲୁଗା ଦୋକାନ ଖୋଲିବ, ମାସ ମାସ ରାଜା ଯୋଜନା ଚିନ୍ତାରେ ବୁଡି ରହିଲେ । ରାଜା ନିଜ ରାଣୀ ଓ ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ଆଗରେ ସବୁଦିନ

ସକାଳେ, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଟିପା ଖାତାରୁ ଯୋଜନା ତାଲିକା ପଢୁଥାନ୍ତି । ହେଲେ ବାସ୍ତବରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଯୋଜନା ମାଟି ଉପରକୁ ଉତୁରୁ ନଥାଏ । କ୍ରମେ ଯୋଜନା ଚିନ୍ତାରେ ମସ୍ତ ରାଜା ନିଜ ଉପରୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହରେଇ ରାଣୀ ଏବଂ ରାଜପୁତ୍ର ଉଭୟଙ୍କୁ ମାରିଦେଲେ । ଶେଷରେ ଯୋଜନା ଚିନ୍ତାରେ ଘାରି ହୋଇ ନିଜେ ବି ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡିଲେ ।

ବେଲଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଦୂର ପାହାଡ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ସବୁ ଧୂଆଁରେ ଘୋଡେଇ ହେବା ପରି ଦିଶୁଥିଲେ । ମନେ ହେଲା ଯେମିତି କନ୍ଧରାଜାଙ୍କ ଯୋଜନା ପରି ଆମ ଯୋଜନାଗୁଡାକ ବି ରୀତିମତ ଟିପାଖାତାରେ/ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ରିପୋର୍ଟରେ ରହିଯାଇଛି । ମଟାଳ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଓହ୍ଲେଇବା ତଥାପି ବାକି ଅଛି । ପାଖରେ ଏକ ବୋର୍ଡରେ ଯୋଜନା ରୂପାୟନର ପରିସଂଖ୍ୟାନ ତଥ୍ୟ ଥିଲା ଏମିତି: କୁଟିଆ କନ୍ଧ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା: ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସଂଖ୍ୟା: ୨୦, ଆବାସିକ ସେବାଶ୍ରମ: ୧, ଆଶ୍ରମସ୍କୁଲ: ୨, ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନା ଏବଂ ଉପ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର: ୧ + ୩ = ୪ । ମକ ମାଝୀ ଏବଂ ତା ଟିକି ଝିଅ କଥା ମନେ ପଡିଲା । ଜ୍ୱର ଓହ୍ଲେଇଲା ନା ନାହିଁ ? *

(ସମ୍ବାଦ, ମାର୍ଚ୍ଚ ୭, ୨୦୧୩)